

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра управління державними і корпоративними фінансами

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до виконання контрольної роботи
з дисципліни**

«МІЖНАРОДНІ ВАЛЮТНО-КРЕДИТНІ РОЗРАХУНКИ»

Харків – 2017

Методичні вказівки розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри управління державними і корпоративними фінансами 26 грудня 2016 р., протокол № 5.

Рекомендовано для студентів економічного факультету всіх форм навчання.

Укладач

доц. К. А. Карачарова

Рецензент

доц. О. Д. Стешенко

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання контрольної роботи
з дисципліни
*«МІЖНАРОДНІ
ВАЛЮТНО-КРЕДИТНІ РОЗРАХУНКИ»*

Відповідальний за випуск Карачарова К. А.

Редактор Буранова Н. В.

Підписано до друку 05.04.17 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 1,0. Тираж 20. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Українська державна академія залізничного транспорту,

61050, Харків-50, майдан Фейєрбаха, 7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2874 від 12.06.2007 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Загальні вказівки до виконання та захисту контрольної роботи.....	5
Завдання до контрольної роботи.....	6
Перелік питань курсу для виконання контрольної роботи...	13
Вимоги до оформлення та захисту контрольної роботи, критерії оцінювання.....	14
Список літератури.....	17
Додаток А Вказівки до виконання практичної частини контрольної роботи.....	19
Глосарій з дисципліни МВКР.....	20

ВСТУП

Міжнародні валютно-кредитні відносини мають три головні виміри і проявляються в трьох головних площинах: з одного боку, вони являють собою певну теоретичну систему, сукупність принципів і форм міжнародних валютно-кредитних відносин, з іншого – валютно-кредитні та фінансові інструменти є важливими засобами здійснення економічної політики, її координації у міжнародному масштабі. Нарешті, валютно-кредитна сфера виступає важливим каналом залучення додаткових фінансових коштів до національної економіки, сприяє прискореному обміну між країнами та регіонами товарів і послуг, поліпшенню системи розрахунків між суб'єктами світогосподарських зв'язків.

Дисципліна “Міжнародні валютно-кредитні розрахунки” передбачає вивчення основних питань з теорії і практики валютних операцій і міжнародних розрахунків. Структура і тематика дисципліни дають змогу студентам отримати поглиблені знання про еволюцію міжнародних валютно-фінансових та кредитно-розрахункових відносин, становлення та організацію світового валютного ринку, види валютних операцій, організацію міжнародних кредитних операцій та розрахунків у системі міжнародної торгівлі.

Метою дисципліни є засвоєння теоретичних основ міжнародних розрахункових і валютних операцій, ознайомлення слухачів з інструментарієм валютних угод, оволодіння навичками його ефективного застосування на практиці.

Основні завдання дисципліни полягають у засвоєнні студентами таких питань:

- значення банків в обслуговуванні міжнародної торгівлі;
- методи фінансування банками зовнішньоторговельних угод;
- механізм здійснення банками валютних операцій;
- методи мінімізації валютних ризиків.

ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Мета контрольної роботи – засвоїти найбільш важливі питання, перевірити вміння студента застосовувати на практиці основні положення курсу, набути практичних навичок, навчитися аналізувати та робити висновки з отриманих результатів.

Вибір варіанта залежить від двох останніх цифр у заліковій книжці (їх додатка). Самовільна заміна варіанта завдання іншим не дозволяється.

Відповіді на питання даються у тій послідовності, в якій вони стоять у завданні.

Наприкінці роботи слід подати список використаної літератури.

При задовільному виконанні робота зараховується. Студент, який подав незадовільну роботу, доповнює її згідно із зауваженнями викладача або виконує роботу заново.

На титульній сторінці контрольної роботи обов'язково вказується номер варіанта.

Загальний обсяг роботи має складати 15 – 20 сторінок.

Перші два завдання кожного варіанта – теоретичні. Для їх висвітлення слід ознайомитися зі списком літератури, що міститься у даних методичних вказівках.

Третє завдання – практичне. Потрібно подати схему, прокоментувати особливості та визначити основних учасників відповідних розрахунків.

Четверте завдання – задача (дані до розв'язання задач містяться у додатку А).

ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Варіант 1

1 Суть та поняття валютного курсу. Фактори впливу на валютний курс.

2 Еволюція валютної системи.

3 Подати схему, прокоментувати особливості та визначити основних учасників чистого інкасо як форми міжнародних розрахунків.

Задача.

Американський банк купує 2000000 € на валютному ринку Нью-Йорка, $1 \text{ €} = 1,1595 \text{ USD}$. Одночасно банк дає доручення своєму банку-кореспонденту у Франкфурті купити на 2000000 € долари США, $1 \text{ €} = 1,1689 \text{ USD}$.

Премія банку-кореспонденту складає 5 % від прибутку.

Визначити: прибуток від валютного арбітражу.

Варіант 2

1 Економічний зміст платіжного балансу.

2 Система захисних застережень.

3 Подати схему, прокоментувати особливості та визначити основних учасників документарного інкасо як форми міжнародних розрахунків.

Задача.

Визначити крос-курси валют:

а) GBP/UAH 1,5835/333;

GBP/USD 1,5835/05; USD/UAH 7,3245/333;

б) GBP/EUR 1,5855/1,3389;

GBP/USD 1,5855/25; EUR/USD 1,3389/485;

в) JPY/UAH 88,15/615;

USD/JPY 88,53/88,15; USD/UAH 7,3555/615.

Варіант 3

1 Валютна система та її елементи.

2 Сутність, види та класифікація валютних операцій.

3 Подати схему, прокоментувати особливості та визначити основних учасників покритого акредитива як форми міжнародних розрахунків.

Задача.

Відповідно до форвардної угоди клієнт мав купувати 257000 британських фунтів стерлінгів за долари США за курсом 1,5812, щоб розрахуватися з постачальником з Великої Британії, але контракт на поставку було анульовано.

Клієнт не має права анулювати також і форвардну угоду, отже, на дату виконання її має бути закрито за допомогою ринку спот. Курс спот на цю дату становить 1,5780 – 1,5795.

Визначити результат закриття форвардного контракту.

Варіант 4

1 Суть хеджування.

2 Форми валютних обмежень та необхідність їх використання.

3 Подати схему, прокоментувати особливості та визначити основних учасників непокритого акредитива як форми міжнародних розрахунків.

Задача.

Український виробник уклав угоду про придбання промислового обладнання у торговельного підприємства Великої Британії на суму 1 млн GBP. На момент відвантаження обладнання курс GBP/UAH становив 8,115. Оплату поставленого обладнання було здійснено через 2 місяці, коли курс UAH/GBP становив 0,118. Визначити прибуток (збиток) постачальника від операційного ризику.

Варіант 5

1 Сучасні методи страхування валютного ризику.

2 Валютний арбітраж. Види валютного арбітражу.

3 Подати схему, прокоментувати особливості та визначити основних учасників авансової форми міжнародних розрахунків.

Задача.

Банку Лондон встановив такий курс долара США (при непрямому котируванні):

продаж—1,69 дол. США за фунт стерлінгів;

купівля—1,71 дол. США за фунт стерлінгів;

Визначте: 1) скільки фунтів стерлінгів можна отримати за 2000 дол. США;

2) скільки доларів США можна отримати за 2000 фунтів стерлінгів.

Варіант 6

- 1 Поняття валютних «свопів» та їх класифікація.
- 2 Державне регулювання валютних відносин.
- 3 Подати схему, прокоментувати особливості та визначити основних учасників платежу на відкритий рахунок як форми міжнародних розрахунків.

Задача.

Яким буде курс євро до фунта стерлінгів, якщо виходити з їх середніх співвідношень із долларом США:

— 1 USD=0,69 EUR;

— 1 USD=0,67 GBP.

Варіант 7

- 1 Поняття та правила визначення крос-курсів валют.
- 2 Проблеми розвитку валютного ринку «своп» в Україні.
- 3 Подати схему, прокоментувати особливості та визначити основних учасників чекової форми розрахунків.

Задача.

Якщо ціна гривні в доларах США впала з 0,118 до 0,1111 за одну гривню, то як зміниться ціна товару вітчизняного виробництва (в доларах США), що продається в Україні за 200 грн?

Хто більше постраждає від цієї ситуації: експортер (вітчизняний виробник) чи імпортер (зарубіжний виробник)?

Варіант 8

- 1 Сутність та сучасні методи страхування ризику країни.
- 2 Суть позитивного процентного арбітражу.
- 3 Подати схему та прокоментувати особливості банківського переказу як форми міжнародних розрахунків.

Задача.

Одне з промислових підприємств України має отримати валютну виручку від одного зі своїх партнерів у Лондоні в розмірі 50000 GBP (фунтів стерлінгів). Водночас воно має сплатити одному зі своїх постачальників за імпортним контрактом 20000 USD (доларів США), але російськими рублями (RUR). Яким буде фінансовий результат підприємства у гривнях після завершення розрахунків за цими контрактами, якщо:

- 1 RUR=0,20 UAH;
- 1 USD=8,05 UAH;
- 1 USD=0,57 GBP?

Варіант 9

1 Сутність та сучасні методи страхування банківського ризику.

2 Сутність конвертованості валют. Ступінь конвертованості валюти та його ефективність.

3 Подати схему та прокоментувати особливості авансу як форми міжнародних розрахунків.

Задача.

Банку Лондон встановив такий курс долара США (при непрямому котируванні):

продаж—1,68 дол. США за фунт стерлінгів;

купівля—1,72 дол. США за фунт стерлінгів;

Визначте: 1) скільки фунтів стерлінгів можна отримати за 2400 дол. США;

2) скільки доларів США можна отримати за 2400 фунтів стерлінгів.

Варіант 10

1 Регіональні валютно-фінансові угруповання.

2 Сутність кореспондентських відносин між комерційними банками.

3 Подати схему, прокоментувати особливості та визначити основних учасників вексельної форми розрахунків.

Задача.

Відповідно до форвардної угоди клієнт мав купувати 444000 британських фунтів стерлінгів за долари США за курсом 1,5813, щоб розрахуватися з постачальником з Великої Британії, але контракт на поставку було анульовано.

Клієнт не має права анулювати також і форвардну угоду, отже, на дату виконання її має бути закрито за допомогою ринку спот. Курс спот на цю дату становить 1,5782 – 1,5796.

Визначити результат закриття форвардного контракту.

Варіант 11

1 Методи страхування кредитного ризику.

2 Валютно-фінансові і платіжні умови зовнішньоторговельних угод.

3 Подати схему та прокоментувати особливості банківського переказу як форми міжнародних розрахунків.

Задача.

Комерційний банк установив такий курс доллара США: купівля — 7,95 грн, продаж — 8,01 грн.

Скільки гривень можна одержати за 500 доларів?

Скільки доларів можна купити за 17 тис. грн?

Розрахуйте відносну маржу (спред) комерційного банку за таким рівнем курсів валют.

Варіант 12

1 Характеристика угод типу «спот».

2 Перспективи розвитку ринку валютних опціонів в Україні.

3 Подати схему, прокоментувати особливості та визначити основних учасників чекової форми розрахунків.

Задача.

Яким буде курс євро до фунта стерлінгів, якщо виходити із їх середніх співвідношень з долларом США:

— 1 USD=0,70 EUR;

— 1 USD=0,69 GBP.

Варіант 13

1 Недокументарні форми розрахунків.

2 Суть міжнародного кредиту. Форми міжнародного кредиту.

3 Подати схему, прокоментувати особливості та визначити основних учасників вексельної форми розрахунків.

Задача.

Якщо ціна гривні в доларах США впала з 0,118 до 0,1111 за одну гривню, то як зміниться ціна товару вітчизняного виробництва (в доларах США), що продається в Україні за 260 грн?

Хто більше постраждає від цієї ситуації: експортер (вітчизняний виробник) чи імпортер (зарубіжний виробник)?

Варіант 14

- 1 Документарні форми розрахунків.
- 2 Валютний союз країн ЄС.
- 3 Подати схему та прокоментувати особливості авансу як форми міжнародних розрахунків.

Задача.

Відповідно до форвардної угоди клієнт мав купувати 850000 британських фунтів стерлінгів за долари США за курсом 1,5813, щоб розрахуватися з постачальником з Великої Британії, але контракт на поставку було анульовано.

Клієнт не має права анулювати також і форвардну угоду, отже, на дату виконання її має бути закрито за допомогою ринку спот. Курс спот на цю дату становить 1,5781 – 1,5791.

Визначити результат закриття форвардного контракту.

Варіант 15

- 1 Поняття та види товаро-розпорядчих документів у міжнародних розрахунках.
- 2 Сутність валютних ризиків.
- 3 Подати схему, прокоментувати особливості та визначити основних учасників платежу на відкритий рахунок як форми міжнародних розрахунків.

Задача.

Американський банк купує 5200000 € на валютному ринку Нью-Йорка, $1 \text{ €} = 1,1595 \text{ USD}$. Одночасно банк дає доручення своєму банку-кореспонденту у Франкфурті купити на 5200000 € долари США, $1 \text{ €} = 1,1689 \text{ USD}$.

Премія банку-кореспонденту складає 7 % від прибутку.

Визначити: прибуток від валютного арбітражу.

Варіант 16

- 1 Використання угод «своп».
- 2 Валютне котирування.
- 3 Подати схему, прокоментувати особливості та визначити основних учасників авансової форми міжнародних розрахунків.

Задача.

Визначити крос-курси валют:

а) GBP/EUR 1,5855/1,3389;

GBP/USD 1,5855/25; EUR/USD 1,3389/485;

б) JPY/UAH 88,15/615;

USD/JPY 88,53/88,15; USD/UAH 7,3555/615.

Варіант 17

1 Організація торгівлі опціонними контрактами та система маржі.

2 Валютна позиція банків.

3 Подати схему, прокоментувати особливості та визначити основних учасників непокритого акредитива як форми міжнародних розрахунків.

Задача.

Комерційний банк установив такий курс доллара США: купівля – 7,98 грн, продаж – 8,05 грн.

Скільки гривень можна одержати за 500 доларів 80 центів? Скільки доларів можна купити за 15,1 тис. грн?

Розрахуйте відносну маржу (спред) комерційного банку за таким рівнем курсів валют.

Варіант 18

1 Поняття фінансових ф'ючерсів та визначальні риси ф'ючерсних ринків.

2 Форвардні контракти на ламану дату і з правом вибору дати. Форвардні крос-курси.

3 Подати схему, прокоментувати особливості та визначити основних учасників покритого акредитива як форми міжнародних розрахунків.

Задача.

Відповідно до форвардної угоди клієнт мав купувати 231000 британських фунтів стерлінгів за долари США за курсом 1,5812, щоб розрахуватися з постачальником з Великої Британії, але контракт на поставку було анульовано.

Клієнт не має права анулювати також і форвардну угоду, отже, на дату виконання її має бути закрито за допомогою ринку спот. Курс спот на цю дату становить 1,5782 – 1,5796.

Визначити результат закриття форвардного контракту.

Варіант 19

1 Методи регулювання платіжного балансу.

2 Методика визначення валютних курсів. Фіксований та плаваючий валютні курси.

3 Подати схему, прокоментувати особливості та визначити основних учасників документарного інкасо як форми міжнародних розрахунків.

Задача.

Визначити крос-курси валют:

а) GBP/UAH bid?/offer?

GBP/USD 1,5835/05; USD/UAH 7,3245/333;

б) GBP/EUR bid?/offer?

GBP/USD 1,5855/25; EUR/USD 1,3389/485.

Варіант 20

1 Структура платіжного балансу.

2 Кореспондентські рахунки та формування кореспондентських відносин.

3 Подати схему, прокоментувати особливості та визначити основних учасників чистого інкасо як форми міжнародних розрахунків.

Задача.

Американський банк купує 4500000 € на валютному ринку Нью-Йорка, $1 \text{ €} = 1,1595 \text{ USD}$. Одночасно банк дає доручення своєму банку-кореспонденту у Франкфурті купити на 4500000 € долари США, $1 \text{ €} = 1,1689 \text{ USD}$.

Премія банку-кореспонденту складає 4,5 % від прибутку.

Визначити: прибуток від валютного арбітражу.

Перелік питань курсу для виконання контрольної роботи

1 Поняття і види міжнародних розрахунків.

2 Роль національних і колективних валют та золота в міжнародних розрахунках.

3 Валютно-фінансові та платіжні умови зовнішньоекономічних угод.

4 Характеристика зовнішньоторговельного контракту.

- 5 Умови поставок товару.
- 6 Види документів, що супроводжують міжнародні поставки.
- 7 Особливості використання в міжнародній сфері основних форм розрахунків.
- 8 Авансові платежі.
- 9 Платіж на відкритий рахунок.
- 10 Банківський переказ.
- 11 Розрахунки з використанням чеків, пластикових карток, векселів.
- 12 Документарний акредитив.
- 13 Інкасо.
- 14 Сутність міжнародного кредиту.
- 15 Види і форми міжнародних кредитів.
- 16 Структура світового ринку позичкового капіталу.
- 17 Інституціональна структура міжнародного кредиту..
- 18 Сутність, структура та регулювання валютного ринку України.
- 19 Види валютних операцій банків, їх ризикованість.
- 20 Інформаційне забезпечення операцій на валютних ринках.
- 21 Сутність, види та цілі конверсійних операцій.
- 22 Валютні операції на умовах спот.
- 23 Котирування валют. Курси покупця і продавця.
- 24 Види строкових угод на валютному ринку.
- 25 Арбітражні валютні операції.
- 26 Валютний ризик як економічна категорія.
- 27 Класифікація валютних ризиків.
- 28 Методи страхування валютних ризиків.

Вимоги до оформлення та захисту контрольної роботи, критерії оцінювання

У процесі написання контрольної роботи слід дотримуватись таких вимог:

- відповідність основних положень роботи законам України, указам Президента та постановам уряду України;
- змістовність і конкретність викладення;

- достатня повнота викладення питання, тобто слід повністю розкрити явище або елементи досліджуваного процесу, розглянути всі сторони проблеми;

- завершеність викладення кожної думки;
- уникання повторів;
- економічна грамотність;
- акуратне оформлення контрольної роботи.

Контрольна робота виконується самостійно. Структура контрольної роботи має бути чіткою й логічною. Якщо в роботі наводяться окремі цитати з наукових статей чи монографій, то потрібно вказати автора роботи, її назву, місце і рік видання, сторінку. Те саме стосується й тих цифрових даних, які наводяться в контрольній роботі. Якщо аналізується практичний матеріал, то слід вказати конкретний об'єкт аналізу.

Особливу увагу слід приділяти правильній побудові і наочності таблиць, графіків і діаграм. Вони мають бути логічним продовженням викладених теоретичних положень і служити основою для відповідних висновків. Заголовки таблиць, схем, графіків і діаграм мають відображати основний зміст ілюстрованого матеріалу. У таблицях мають бути вказані одиниці виміру, назва об'єкта і часовий простір дослідження, а у графіках та діаграмах — масштаб. Таблицям та іншим видам графічного матеріалу рекомендується давати окрему нумерацію.

Необхідно простежити, щоб у роботі не було повторів і суперечностей між окремими її положеннями.

Обсяг контрольної роботи має бути в межах 15 — 20 сторінок стандартного формату. Зміст роботи повинен відповідати плану, який, у свою чергу, має відображати сутність теми, що розглядається, її внутрішню структуру і логіку дослідження.

Студент може відступити від типового плану, але слід чітко дотримуватися логіки викладення матеріалу і загальних вимог до написання контрольної роботи.

Під час написання контрольної роботи слід ознайомитись із законодавчими і нормативними документами з вибраної теми, публікаціями в періодичних виданнях, підібрати монографічну літературу.

Оформлення контрольної роботи.

Контрольна робота має бути написана чітким розбірливим почерком або надрукована на машинці чи набрана на комп'ютері.

Під час оформлення контрольної роботи слід дотримуватися встановлених стандартом вимог: текст роботи слід писати з одного боку білого паперу формату А4, шрифт — 14, інтервал між рядками — 1,5. Кожна сторінка обмежується полями: зліва — 20 мм, справа — 10 мм, зверху — 20 мм, знизу — 20 мм. Нумерація сторінок проставляється, починаючи з плану роботи. Титульний аркуш вважається першою сторінкою і номер на ньому не ставиться.

У кінці текстової частини роботи студент ставить свій підпис і дату виконання роботи.

Бібліографія містить перелік літератури та інших джерел, використаних під час написання роботи. Список використаної літератури оформляють у такому порядку:

- 1 Законодавчі матеріали.
- 2 Укази Президента України.
- 3 Постанови і декрети уряду.
- 4 Статистичні збірники.
- 5 Інструктивні матеріали (інструкції, службові листи і роз'яснення тощо) у хронологічній послідовності.
- 6 Спеціальна економічна література та публікації в періодичних виданнях (в алфавітному порядку за прізвищами авторів, а колективні монографії — за назвою роботи).

Усі джерела, включені до списку літератури, нумеруються послідовно. Завершену контрольну роботу студенти подають на кафедру згідно зі встановленим терміном.

Роботи, які не відповідають установленим вимогам, повертаються на доопрацювання.

Контрольна робота оцінюється за результатами захисту («зараховано», «не зараховано»). Студент, який отримав під час захисту своєї контрольної роботи «не зараховано», не допускається до іспиту з даної дисципліни.

Список літератури

1 Івасів, Б. С. Міжнародні розрахунки та валютні операції [Текст]: Навч.-метод. посібник для студ. денної та заочно-дистанційної форм навчання / Б. С. Івасів, В. В. Комар. — Тернопіль: ТАНГ, 2011. — 208 с.

2 Міжнародні організації. Кредитно-модульний курс [Текст]: навч. посібник / за ред. Ю. Г. Козака, Н. С. Логвінової. — 4 –те вид., переробл. та допов.— К.: Центр учбової літератури, 2011. — 288 с.

3 Булатова, О. В. Міжнародні фінанси: навч. посібник / О. В. Булатова, Т. В. Марена. — Маріуполь: МДУ, 2013. — 504 с.

4 Марена, Т. В. Формування валютної політики країн світу в сучасних умовах: монографія / Т. В. Марена. — Донецьк: Вид-во «Вебер», 2009. — 198 с.

5 Стукало, Н. В. Глобальна фінансова криза: можливості та загрози для міжнародного туристичного бізнесу [Текст] / Н. В. Стукало // Вісн. ДНУ. Світове господарство і МЕН. — Вип. 2. — 2010. — С. 89 — 96.

6 Литвин, М. В. Вплив глобальної фінансової кризи на функціонування банківської системи України [Текст] / М. В. Литвин // Науково-технічна інформація: наук.-практ. інформац. журн. — К.: УкрІНТЕІ, 2010. — № 2 (44). — С. 25–29.

7 Литвин, М. В. Функціонування банківської системи в умовах глобалізації [Текст] / М. В. Литвин // Прометей. — Донецьк: ДЕГІ, 2010. — Вип.1 (31). — С. 36–39.

8 Литвин, М. В. Державне антикризове регулювання банківського сектору: досвід ЄС та України [Текст] / Н. В. Стукало, М. В. Литвин // Вісн. НБУ. — К., 2010. — № 7 (173). — С. 20–25.

9 Литвин, М. В. Концептуальні засади глобалізації як основа формування єдиного банківського простору [Текст] / М. В. Литвин // Фінансова система України: зб. наук. праць. — Острог: Остроз. акад., 2010. — Вип. 15. — С. 308–316.

10 Литвин, М. В. Сучасні тенденції та характерні особливості світового банківського сектору [Текст] / М. В. Литвин // Вісн. Дніпропетр. ун-ту. Сер. Світове

господарство і міжнародні економічні відносини. – Дніпропетровськ, 2011. – Вип. 3. – Т. 19, № 10/2. – С. 46–54.

11 Стукало, Н. В. Розвиток банківської системи України в контексті прийняття рекомендацій Базельського комітету [Текст] / Н. В. Стукало, М. В. Литвин // Фінанси України. – 2011. - № 7. – С. 62 – 73.

12 Литвин, М. В. Світовий досвід упровадження міжнародних стандартів банківської діяльності [Текст] / М. В. Литвин // Вісн. Дніпропетр. ун-ту. Сер. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. – Дніпропетровськ, 2012. – Вип. 4. – Т. 20, № 10/2. – С. 115 – 123.

13 Міжнародні фінанси: [навч. посібник] / [І. І. Д'яконова, М. І. Макаренко, Ф. О. Журавка та ін.]; за ред. М. І. Макаренка та І. І. Д'яконової. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 548 с.

Додаток А

ДАНІ ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Розв'язання задачі з дисципліни «Міжнародні валютно-кредитні розрахунки» (МВКР) базується на відповідних теоретичних знаннях:

Код валют

Код літерний	Назва валюти
AUD	Австралійський долар
AZM	Азербайджанський манат
GBP	Англійський фунт стерлінгів
BYR	Білоруський рубль
DKK	Датська крона
USD	Долар США
EUR	Євро
ISK	Ісландська крона
KZT	Казахстанський тенге
CAD	Канадський долар
LVL	Латвійський лат
LTL	Литовський літ
MDL	Молдовський лей
NOK	Норвезька крона
PLN	Польський злотий
RUB	Російський рубль
SGD	Сінгапурський долар
XDR	Спеціальні права запозичення
TRL	Турецька ліра
TMM	Туркменський манат
HUF	Угорський форинт
UZS	Узбецький сум
CZK	Чеська крона
SEK	Шведська крона
CHF	Швейцарський франк
CNY	Юань Женьміньбі
JPY	Японська єна

Глосарій з дисципліни МВКР

Акредитив – розрахунковий або грошовий документ, який містить доручення імпортера його банкові (банку-емітенту) сплатити певну суму коштів експортерів (бенефіціарів), на користь якого відкрито акредитив, за умови, що експортер надасть відповідно до вимог акредитива документи у встановлений термін.

Акцепт – згода на оплату або гарантування оплати грошових і товарних документів; згода на укладання угоди на запропонованих умовах.

Акцептний кредит – це форма вексельного кредиту, що надається векселедавцю і виступає як гарантійна послуга.

Арбітраж валютний – купівля/продаж іноземної валюти з наступною зворотною угодою. Має на меті одержання прибутку від різниць валютних курсів у часі (валютний арбітраж «у часі»), а також за рахунок розбіжностей у курсі валюти на різних валютних ринках (валютний арбітраж «у просторі»). А. в. може здійснюватися з двома (простий валютний арбітраж) і більшою кількістю валют (складний валютний арбітраж).

Арбітраж валютний простий (двобічний) – валютна операція з метою отримання прибутку за рахунок різниці, що існує в даний момент у курсах однієї й тієї самої валюти на валютних ринках двох країн.

Арбітраж валютний складний (багатобічний) – валютні операції з метою отримання прибутку за рахунок різниці в курсах кількох валют на різних валютних ринках.

Арбітраж процентний – угода, яка поєднує валютну (конверсійну) і депозитну операції, спрямована на регулювання банками та фірмами валютної структури своїх короткострокових активів та пасивів з метою отримання прибутку за рахунок різниці у процентних ставках за різними валютами.

Арбітражер – особа, яка отримує прибуток за рахунок одночасної купівлі-продажу того самого активу на різних ринках, якщо на них існують і різні ціни, чи взаємозалежних активів за умови порушення між ними паритету.

Бенефіціар – особа, якій призначений платіж або на користь якої відкрито акредитив.

Валюта – 1) грошова одиниця певної країни (національна валюта); 2) грошові знаки іноземних країн, кредитні й платіжні документи, виражені в іноземних грошових одиницях, які використовуються в міжнародних розрахунках (іноземна валюта); 3) в широкому розумінні — будь-який товар, здатний виконувати грошову функцію засобу обміну на міжнародній арені; у вузькому — готівкова частина грошової маси, яка циркулює з рук у руки у формі грошових банкнотів і монет.

Валюта базова – валюта, відносно якої котируються інші валюти (як правило, базовими є валюти головних промислово розвинутих країн).

Валюта замкнута, неконвертована – національна валюта, що функціонує тільки в межах однієї країни і не обмінюється на інші іноземні валюти.

Валюта іноземна – національна валюта, яка використовується у міжнародному обігу як засіб обігу, платежу і нагромадження.

Валюта котирування – валюта, яка котирується до базової валюти.

Валюта кредиту – установлена сторонами кредитної угоди валюта при наданні кредиту (національна валюта кредитора, імпортера, валюта третьої країни, міжнародні розрахункові одиниці).

Валюта національна (внутрішня) – грошові знаки, що емітуються державою і є єдиним законним засобом платежу на території держави-емітента.

Валюта платежу – валюта, яка використовується для сплати за товари, послуги або погашення кредиту. В. п. може бути будь-яка валюта за погодженням між контрагентами; може збігатися з валютою угоди, але може й відрізнятися від останньої. У цьому разі в контракті передбачається порядок визначення курсу шляхом перерахунку валют.

Валюта угоди – валюта, в якій встановлюється ціна товару в зовнішньоторговельному контракті або сума наданого міжнародного кредиту. В. у. може бути валюта експортера, імпортера, кредитора, позичальника, валюта третьої країни, штучні рахункові одиниці. Як правило, В. у. є стійкі валюти, які найчастіше використовуються в міжнародних розрахунках.

Валютна виручка – іноземна валюта, одержана від експорту товарів та послуг, отримання міжнародних кредитів.

Валютна зона – група з двох чи більше суверенних держав із закритими грошовими зв'язками. Ці зв'язки можуть виникати на основі поглиблення інтеграційних процесів, коли наявна одна з трьох форм інтеграції або їх комбінації. До таких інтеграційних форм належать: валютна інтеграція (валютно-курсовий союз), інтеграція фінансових ринків (повна фінансова інтеграція), політична інтеграція.

Валютна позиція – співвідношення вимог і зобов'язань банку (фірми) в іноземній валюті. За умови їх рівності В. п. є закритою, у протилежному випадку — відкритою. Відкрита В. п. може бути «довгою» (вимоги перевищують зобов'язання) і «короткою» (зобов'язання перевищують вимоги). Відкрита В. п. пов'язана з валютним ризиком і зумовлює додаткові доходи або збитки банків (фірм).

Валютна угода спот – операція з негайним постачанням валют — купівля-продаж валюти на умовах її поставки банками-контрагентами на другий день із дня укладання угоди за курсом, що фіксується на момент укладання угоди.

Валютна угода строкова (форвардна) – угода, за умовами якої сторони зобов'язуються обміняти валюту через точно обумовлений строк за визначеним заздалегідь курсом. Строк виконання угоди може становити до 1 року і більше.

Валютне котирування – встановлення курсів іноземних валют згідно з чинними законодавчими нормами й усталеною практикою. В. к. здійснюють державні (національні) або найбільші комерційні банки. В. к. пряме — визначення вартості одиниці іноземної валюти в більшості країн світу. В. к. непряме, або обернене, — визначення вартості одиниці національної валюти в більшості країн світу.

Валютний курс спот – результат котирування двох валют за умови їх негайної поставки.

Валютний курс фіксований – встановлений твердий паритет курсу національної валюти до іншої.

Валютний курс форвард – курс форвардної угоди, тобто курс, установлений на момент укладання угоди, за яким можна купити або продати валюту у визначений час у майбутньому (1; 3; 6; 9 місяців та рік).

Валютний опціон – 1) контракт на право купівлі або продажу протягом терміну дії договору і за договірною ціною лота валюти; 2) опціон, що передбачає право вибору альтернативних валютних умов контракту; 3) угода, що дає право (але не зобов'язання) одному учаснику угоди купити або продати відповідну кількість іноземної валюти за фіксованим курсом протягом визначеного часу або на визначену дату, тоді як другий учасник за грошову премію зобов'язується за необхідності забезпечити реалізацію цього права, будучи готовим продати або купити іноземну валюту за відповідною договірною ціною.

Валютний паритет – законодавчо встановлене співвідношення між двома валютами, яке є основою валютного курсу. За умов золотого стандарту поняття В. п. збігалось з поняттям паритету, що визначався золотим вмістом валют.

Валютний рахунок — це рахунок, який відкривається в комерційному банку для зберігання іноземної валюти і здійснення всіх видів банківських операцій.

Валютний своп – угода між двома компаніями про обмін визначеною кількістю валюти в певний момент часу сьогодні і про зворотний її обмін у визначений час у майбутньому. На практиці застосування В. с. схоже на компенсційну позику, але з тією різницею, що сторонам немає потреби реєструвати надходження і виплати валют у вигляді фінансових активів та пасивів у своїх балансових звітах. Крім того, В. с. не мають кредитних ризиків.

Дата валютування: 1) дата валютування - зазначена платником у розрахунковому документі або в документі на переказ готівки дата, починаючи з якої кошти, переказані платником отримувачу, переходять у власність отримувача. До настання дати валютування сума переказу обліковується в обслуговуючих отримувача банку або в установі - членів платіжної системи; 2) або розрахункова дата фактичної поставки валют у розпорядження сторін, що беруть участь в угоді.

Дата погашення – необхідність погашення облігацій і/або повернення боргів при настанні певного строку.

Девальвація – офіційне зниження фіксованого курсу однієї валюти відносно інших. Якщо відносні вартості двох валют були зафіксовані на офіційно узгодженому рівні, то Д. є зменшення вартості однієї з валют нижче узгодженого рівня.

Депозити – вклади в банки та ощадні каси (строкові; до запитання); цінні папери (акції та облігації), що передаються у кредитні заклади для зберігання; записи в банківських книгах, які підтверджують вимоги клієнтів до банку.

Депозитний сертифікат – цінний папір, який свідчить про депонування грошових коштів і засвідчує право вкладника на отримання депозиту. Розрізняють: Д. с. до запитання, який дає право на вилучення певних сум за пред'явленням Д. с., і строковий, у якому вказано строк вилучення вкладу і розмір передбачуваного процента. Великого поширення набули строкові Д. с., які можуть бути продані вкладниками банку або дилерами із втратою процентів або передані однією особою іншій за допомогою передавального напису.

Деривативи – фінансові інструменти, основу яких становлять інші, простіші інструменти (акції, облігації, валюта). До основних видів Д. належать опціони, свопи, ф'ючерси. Ринок Д. тісно пов'язаний з валютним ринком передусім через те, що на ньому часто відбувається обмін однієї валюти на іншу або цінних паперів в одній валюті на такі самі папери в іншій валюті.

Дисконтування – у загальному випадку – визначення суми вкладених коштів на певний час за умови, що в майбутньому вона дорівнюватиме заданому значенню.

Дистанційне обслуговування – комплекс інформаційних послуг за рахунком клієнта та здійснення операцій за рахунком на підставі дистанційних розпоряджень клієнта.

Дистанційне розпорядження – розпорядження банку виконати певну операцію, яке передається клієнтом погодженим каналом доступу, без відвідання клієнтом банку.

Документарне інкасо – доручення експортера своєму банку одержати від імпортера (платника) безпосередньо або через інший банк визначену суму або підтвердження (акцепт) того, що цю суму буде сплачено в установлений термін.

Доларизація – процес підвищення ролі долара США як іноземної валюти у сфері внутрішнього грошового обігу країн, які мають інші грошові одиниці. Проявом Д. є зростання частки угод і розрахунків, що здійснюються в доларах.

Ефективний (багатосторонній) номінальний обмінний курс – середньозважене значення двосторонніх індексів номінальних обмінних курсів національної валюти країни відносно валют її основних торговельних партнерів.

Ефективний (багатосторонній) обмінний курс – вимір знецінення або подорожчання валюти проти середньозваженого кошика валют.

Ефективний (багатосторонній) реальний обмінний курс – середньозважене значення двосторонніх індексів реальних обмінних курсів національної валюти країни відносно валют її основних торговельних партнерів.

Конвертованість валюти – здатність валюти до вільного необмеженого обміну на будь-які інші валюти за всіма типами міжнародних операцій.

Кореспондентський рахунок – рахунок, який відкривається комерційному банку – юридичній особі для здійснення розрахунків, що їх виконує один банк за дорученням і на кошти іншого банку на підставі укладеного кореспондентського договору.

Котирування – це встановлення валютного курсу. Повне котирування включає визначення курсу покупця (покупки) і курсу продавця (продажу), відповідно з якими банки купують та продають валюту.

Крос-курс – курс однієї валюти до іншої, розрахований через їхні курси до третьої валюти; розбіжності між прямими і крос-курсами нівелюються валютним арбітражем.

Курс іноземної валюти – кількість національної валюти, яку можна купити або продати за одиницю іноземної валюти на певний момент часу.

Курс національної валюти – кількість іноземної валюти, яку можна купити або продати за одиницю національної валюти на певний момент часу.

Курс покупця — це курс, за яким уповноважений банк купує іноземну валюту за національну на ринку.

Курс продавця — це курс, за яким банк продає валюту на ринку. Банки продають іноземну валюту за національну дорожче, ніж купують її за курсами продавця.

Маржа – різниця між курсом продавця та покупця. Маржа покриває витрати банку і формує його прибуток від валютних операцій.

Міжнародний кореспондентський рахунок – рахунок, на якому відображено розрахунки, здійснені банком однієї країни за дорученням і за рахунок іншої на основі кореспондентської угоди (Лоро, Ностро).

Міжнародні кореспондентські відносини – це договірні відносини між банками різних країн для здійснення платежів і розрахунків за дорученням один одного.

Міжнародні розрахунки — це регулювання платежів за грошовими вимогами і зобов'язаннями, які виникають між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Міжнародні штучні (колективні) гроші – валюти, вартість яких розраховується за принципом валютного кошика.

Монетарне золото – золото, яке перебуває в розпорядженні центрального банку або уряду країни і може бути реалізоване на світових ринках золота або міжнародним організаціям за іноземну валюту.

Паритет – курс, що офіційно встановлюється відносно золота, долара США, спеціальних прав запозичення.

Паритет купівельної спроможності – співвідношення між двома (або більше) валютами за їхньою купівельною спроможністю щодо певного набору товарів та послуг.

Паритет процентних ставок – умова, за якої процентні ставки зрівнюються в різних країнах з огляду на очікувані зміни у валютних курсах.

Переказ коштів (далі - переказ) – рух певної суми коштів з метою її зарахування на рахунок отримувача або видачі йому у готівковій формі. Ініціатор та отримувач можуть бути однією і тією ж особою.

Платіжна вимога – розрахунковий документ, що містить вимогу стягувача або при договірному списанні отримувача до обслуговуючого платника банку здійснити без погодження з платником переказ певної суми коштів з рахунка платника на рахунок отримувача.

Платіжна вимога-доручення – розрахунковий документ, що містить вимогу отримувача безпосередньо до платника сплатити суму коштів та доручення платника банку, що його обслуговує, здійснити переказ визначеної платником суми коштів зі свого рахунка на рахунок отримувача.

Платіжна картка – спеціальний платіжний засіб у вигляді емітованої в установленому законодавством порядку пластикової чи іншого виду картки, що використовується для ініціювання переказу коштів з рахунка платника або з відповідного рахунка банку з метою оплати вартості товарів і послуг, перерахування коштів зі своїх рахунків на рахунки інших осіб, отримання коштів у готівковій формі в касах банків через банківські автомати, а також здійснення інших операцій, передбачених відповідним договором.

Платіжна організація – юридична особа, яка є власником або одержала право на використання товарного та інших знаків, що ідентифікують належність платіжних карток та інших платіжних інструментів до платіжної системи, і яка визначає правила роботи платіжної системи, а також виконує інші функції щодо забезпечення діяльності платіжної системи та несе відповідальність відповідно до закону та договору.

Платіжна система – платіжна організація, члени платіжної системи та сукупність відносин, що виникають між ними при проведенні переказу коштів. Проведення переказу коштів є обов'язковою функцією, що має виконувати платіжна система.

Платіжне доручення – розрахунковий документ, що містить письмове доручення платника обслуговуючому банку про списання зі свого рахунка зазначеної суми коштів та її перерахування на рахунок отримувача.

Платіжний баланс – статистичний звіт про здійснені впродовж визначеного проміжку часу (квартал, півріччя, рік) операції резидентів даної країни з рештою країн.

Платіжний інструмент – засіб певної форми на паперовому, електронному чи іншому виді носія інформації, використання якого ініціює переказ коштів з відповідного рахунка платника. До платіжних інструментів належать документи на переказ та спеціальні платіжні засоби.

Платіжний термінал – електронний пристрій, призначений для ініціювання переказу з рахунка, у тому числі видачі готівки, отримання довідкової інформації і друкування документа за операцією із застосуванням спеціального платіжного засобу.

Платіжні інструменти – засіб певної форми на паперовому, електронному чи іншому виді носія інформації, використання якого ініціює переказ коштів з відповідного рахунка платника.

Платник – особа, з рахунка якої ініціюється переказ коштів або яка ініціює переказ шляхом внесення до банку або іншої установи - члена платіжної системи документа на переказ готівки разом із відповідною сумою коштів.

Повністю конвертовані валюти – валюти країн, у яких відсутні будь-які обмеження щодо поточних і капітальних операцій.

Поточний рахунок – це рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів відповідно до умов договору та вимог законодавства України.

Поточні операції з негайною поставкою валюти (spot) – це операції, сутність яких полягає в купівлі-продажу валюти на умовах її поставки банками-контрагентами на другий робочий день з дня укладення угоди за курсом, зафіксованим у момент її укладення.

Процентний ризик — це ризик, пов'язаний насамперед з невизначеністю часу та напрямку майбутніх змін процентних ставок.

Процентний своп – обмін процентними платежами за кредитними зобов'язаннями, різними за умовами, але рівними за сумою. Розрізняють три основні форми процентних свопів: купонний своп — обмін надходжень від фіксованої процентної ставки на надходження від плаваючої процентної ставки; базовий своп — обмін одного плаваючого індексу процентної ставки на

інший плаваючий індекс за активами в одній і тій самій валюті; міжвалютний своп — обмін фіксованої процентної ставки за активами в одній валюті на плаваючу процентну ставку за активами в іншій валюті.

Рахунок «Лоро» — рахунок банку-кореспондента, відкритий у себе (рахунок нерезидента в банку резидента).

Рахунок «Ностро» — це кореспондентський рахунок, відкритий на ім'я банку в кореспондента (рахунок резидента в банку нерезидента).

Реальний обмінний курс — номінальний обмінний курс, скоригований на відносний рівень цін у двох країнах.

Ревальвація — офіційне підвищення вартості однієї валюти відносно інших валют у системі фіксованих валютних курсів.

Резервна позиція у МВФ — величина цієї складової офіційних резервів дорівнює 25 % квоти країни в капіталі МВФ. Являє собою вимоги держави-члена до МВФ і визначається як різниця між квотою та авуарами МВФ в її (держави-члена) валюті за мінусом грошових авуарів МВФ, отриманих державою-членом у вигляді кредитів МВФ та залишків на відповідному рахунку МВФ, що не перевищує однієї десятої процента від квоти держави-члена.

Світові фінансові центри — ті міста у світі, де торгівля фінансовими активами між резидентами різних країн має особливо великі масштаби. Це передусім Нью-Йорк та Чикаго — в Америці; Лондон, Франкфурт, Париж, Цюрих, Женева, Люксембург — у Європі; Токіо, Сінгапур, Гонконг, Бахрейн — в Азії. У майбутньому С. ф. ц. можуть стати і сучасні регіональні центри — Кейптаун, Сан-Паулу, Шанхай та ін. Фінансовими центрами вважаються також деякі офшорні центри, передусім у басейні Карибського моря — Панама, Бермудські, Багамські, Кайманові, Антильські острови та ін.

СВІФТ — Всесвітня міжбанківська фінансова телекомунікаційна мережа. Створена в 1973 р. у Брюсселі представниками 240 банків із 15 країн з метою уніфікації, спрощення та прискорення міжнародних розрахунків за умов передачі великих обсягів інформації.

Своп — комбінація двох протилежних конверсійних угод на однакову суму з різними датами валютування; звичайно свопування здійснюється при перенесенні відкритої позиції наступного дня; свопувати відкриту валютну позицію означає зберегти стан позиції (розмір і знак) на певний строк у майбутньому.

Сеньйораж – чистий прибуток, який отримує організація, що емітує гроші. Вирізняють бруто- (валовий) і нетто- (чистий) сеньйораж. Бруто-сеньйораж — це дохід держави, отриманий від грошової емісії до вирахування витрат на емісію. Нетто-сеньйораж — це різниця між бруто-сеньйоражем та витратами на емісію (вартість друкування банкнотів та карбування монет, оплата праці персоналу емісійного закладу та ін.).

Строкові валютні операції (форварди, ф'ючерси, опціони) — це угоди, при яких сторони домовляються про поставку обумовленої суми іноземної валюти в майбутньому за курсом, зафіксованим у момент їх укладення.

Ф'ючерсні операції — це угоди з купівлі-продажу валют у майбутньому між двома сторонами за раніше обумовленим курсом, які укладаються на біржових ринках. Особливістю ф'ючерсних угод є те, що вони стандартизовані і поставки валюти відбуваються в строго визначені терміни.

Факторинг – це купівля банком дебіторських рахунків постачальника на відвантажену продукцію і передача постачальником банку права вимоги платежу з покупця продукції.

Форвардний диференціал - різниця між форвардним і поточним курсом валют. Ф. д. мають назву премій та дисконтів. Форвардна премія — це величина перевищення форвардного курсу над поточним курсом спот. Відповідно форвардна знижка, або дисконт, — це перевищення поточного курсу спот над форвардним курсом.

Форвардні валютні операції - позабіржові строкові валютні угоди, які здійснюються банками на договірній основі; це угоди між двома контрагентами про майбутню поставку валюти за раніше обумовленим курсом, які укладаються поза біржею. Форвардні угоди є твердими та обов'язковими для виконання на відміну від ф'ючерсів та опціонів.

Форфейтинг — кредитування експортера через придбання векселів чи інших боргових зобов'язань.

Ф'ючерс – це ф'ючерсний контракт, в основі якого лежать фінансові інструменти: різні види валюти, боргові зобов'язання, а також фінансові індекси. Розрізняють валютні Ф. (контракти, згідно з якими необхідно поставити зазначену кількість певної іноземної валюти в обумовлений день у майбутньому в обмін на визначену суму в іншій валюті) і процентні Ф. (контракти, в яких товаром є боргові зобов'язання, наприклад казначейські облігації, векселі, облігації державної позики тощо).

Хеджери – учасники валютного ринку, які надають послуги страхування операцій з метою мінімізації фінансових ризиків.

Хеджування – захід, здійснюваний покупцем або продавцем для захисту від зростання цін у майбутньому. Наприклад, за умов невизначеності щодо майбутніх цін на необхідні виробникові сировинні товари він може купити форвардний контракт на потрібну їхню кількість. Якщо ціна на сировину зростатиме, то пізніше він купить її, втративши певну кількість грошей порівняно з тим випадком, якби він купив сировину відразу. Цей збиток, проте, компенсується тим, що форвардний контракт тепер коштуватиме дорожче (оскільки в ньому зазначено ціну) і його можна продати з прибутком, що покриє, бодай частково, втрати у зв'язку з купівлею дорожчої сировини. Якщо ж ціна на сировину податиме, то виробник купить її на ринку і дістане прибуток, з якого доведеться відняти падіння вартості форвардного контракту. Продавець також може здійснювати аналогічні операції. До Х. можуть удаватися будь-які організації, що купують активи, сподіваючись на те, що їхня вартість зростатиме хоча б з тією самою швидкістю, що й темп інфляції. Такі операції звичайно називають «хеджуванням проти інфляції». Х. дуже поширене на валютних ринках, де воно застосовується з метою страхування від коливань курсів валют.

